

FEDERALISM FOR KURDISTAN AND REST WHY DEMOCRACY IS NOT OF IRAN

<http://www.ghandchi.com/253-IranFederalism-plus.htm>

چرا فدرالیسم برای کردستان و بقیه ایران

ممکن است بحث فدرالیسم برای ایران بنظر یک مبحث انتزاعی جلوه کند و بسیاری تصور کنند مربوط به آینده ای بسیار دور است و بیهوده موضوع کنکاش در جنبش روز شده است. در پاسخ بایستی بگویم که پس از تجربه یوگسلاوی بر هیچ ناظر اوضاع ایران پوشیده نمیتواند باشد که مساله ملیتهای ایران در فردای روز آزادی ایران مطرح خواهد شد، همانطور که در فردای انقلاب 57 شاهد آن بودیم و در روز آزادی ایران داشتن راه حل صحیح برای این معضل تاریخ ایران نه فقط به این خاطر است که دیگر رژیم آینده ایران به ملیتهای ایران ظلم نکند، بلکه به این سبب هم خواهد بود که همه اقوام ساکن ایران قانع شوند که زندگی مشترک در ایران به نفع آنهاست، و نه جدایی و ایجاد کشوری مستقل.

تجربه اخیر یوگسلاوی نشان داد که تهدید ملیتها و خواندن خواستههای به حق آنها بمتابه تجزیه طلبی نه تنها جلوی جدایی را نمیگیرد بلکه آنرا تسریع میکند. و سازمانهایی که هنوز اینگونه به موضوع برخورد میکنند چه **بازماندگان** سلطنت طلب سازمان پارس، چه ملیون **حزب ملت ایران**، و چه چپگرایان مخالف قدرالیسم، همگی با موضع غلط خود به آنچه نمیخواهند، یعنی تجزیه ایران کمک میکنند. در زمان آزادی، ارعاب و تهدید ملیتها باعث میشود که زودتر آنها تصمیم به جدایی بگیرند، حتی وقتی که جدایی بِنفع آنها نیست. تجربه آزادی کشورهای بلوک شوروی یکی بعد از دیگری ثابت کرد که خائن خواندن آنان که قدرالیسم را طرح میکنند، در واقع بستن بهترین راه جلوگیری از تجزیه کشور است.

آنچه من در اینجا میخواهم بحث کنم این موضوع نیست که قدرالیسم راه جلوگیری از تجزیه ایران است. آن واقعیت انقدر آشکار است که نیازی به این بحث تئوریک ندارد. آنچه من میخواهم نشان دهم این واقعیت است که قدرالیسم راه توسعه آینده ایران بسوی جامعه فراصنعتی است، و هم بِنفع تک تک ملیتهای ایران است و هم بِنفع کل ایران. چرا؟

من بیش از بیست سال پیش تحقیقات مفصلی را درباره **شکل گیری دولت مرکزی** در ایران انجام دادم و مرکز توجه خود را بر روی کردستان گذاشتم. علت انتخاب کردستان به این دلیل بود که از اولین روز پیروزی انقلاب 57 کردستان بیش از هر نقطه دیگر ایران خواستههای منطقه ای خود را مطرح کرد، و مورد سرکوب رژیم جمهوری اسلامی قرار گرفت. نه فقط اسلامگرایان سرسخت کنونی بلکه سحابی ها و صباغیان های نهضت آزادی و شادروان فروهر از حزب ملت ایران نمایندگان دولت مرکزی زمان بزرگان بودند که از درک خواستههای بحق مردم کردستان در زمینه خود مختاری عاجز بودند.

کردستانی که تاریخاً حضورش در دولت مرکزی ایران همیشه کم بود با بقدرت رسیدن یک رژیم شیعه تر از صفویه کمتر هم شد و بیشتر از دولت مرکزی ایران کنار گذاشته شد و در نتیجه عصیان مردم آن خطه بیشتر زبانه کشید و حتی دولت بنی صدر نیز کردستان را بخون کشید.

در نتیجه هیچ نقطه ایران به اندازه کردستان نقص بنیانی تمرکزگرایی دولتی را نشان نمیدهد. از سوی دیگر با مطالعه توسعه جامعه فراصنعتی هرچه بیشتر به اهمیت آنچه بنیان گذاران ایالات متحده آمریکا **بررسی و توازن** نامیده اند پی بردم و کمبود آنرا در جامعه ایران مشاهده کردم و نتیجه آنکه کوشش برای فدرالیسم نه تنها برای ملیتهایی نظیر آذربایجان و کردستان بلکه برای همه ایران راه گشای بررسی و توازن خواهد بود.

آنچه من در تحلیل خود از کردستان دریافتم این بود که تئوری های کردستان بزرگ که در کردستان عراق و ترکیه متداول است بنفع کردستان ایران نیست چرا که آن بخشهای کردستان از پیش از صفویان با هم در یک کشور یعنی در عثمانی بوده اند ولیکن کردستان ایران از آنزمان تحت حکومت اردلان ها شبه مستقل بوده تا زمان ناصرالدین شاه قاجار که به حکومت اردلان ها پایان داده شده و کردستان زیر قدرت مستقیم دولت مرکزی رفته. در نتیجه زندگی مشترک کردهای ایران با بقیه اقوام ایرانی بوده و نه با کردهای عثمانی.

اینکه آیا طرح کردستان بزرگ بنفع کردهای سابق عثمانی است یا نه، موضوع بحث من نیست و واقعیت ذخائر نفت کردستان عراق هم موضوع را برای آنها از نظر قدرتهای خارجی بگریز تر میکند و در عین حال امکان ثروت برای چنین طرحی را فراهم میکند، ولیکن شرکت در چنین طرحی برای کردهای ایران آنها را بشکل اعراب فقیر فلسطینی ساکن کویت در میاورد، و همچنین کشور مستقل کردستان ایران کشور فقیری نظیر افغانستان خواهد شد.

همه این واقعیات از چشم مردم کردستان پوشیده نیست ولیکن اگر رژیم استبدادی کنونی جمهوری اسلامی ادامه پیدا کند و یا اگر رژیم آینده ایران اجازه موجودیت دولت محلی در کردستان را ندهد، و اگر کردستان عراق مستقل و پیشرفته شود، هر چند پیوستن به نفع دراز مدت کردستان ایران نیست، ولیکن در چنان شرایطی متأسفانه چنین انتخابی قابل درک خواهد بود، همانگونه که جلای وطن ملیون ها ایرانی در 20 سال گذشته قابل فهم است.

خلاصه آنکه تکامل دولت مرکزی در ایران برخی ملیتها نظیر آذربایجان را بیشتر دربر گرفته و برخی دیگر نظیر کردستان را کمتر، ولیکن دولت مرکزی فقط یک دولت فارس نبوده و در بر گیرنده همه اقوام ساکن ایران بوده است و بویژه با آغاز تحول صنعتی در 100 سال گذشته این پیوست افزون شده است. ایران حتی در قبل از اسلام بصورت ساتراپ نشین اداره میشده و نه موناشری دولت مرکزی نظیر فرانسه، و به همین علت سیستم حکومتی شاهنشاهی نامیده میشده بمعنی شاه شاهان.

در نتیجه مدل فرانسه که در قانون اساسی مشروطیت به کار رفته اشتباه بوده و به همین دلیل تنش های ملی که در کردستان و نقاط دیگر از زمان ناصرالدین شاه بدلیل تمرکز مدل فرانسه شروع شده بود بعد از مشروطیت ننتها کاهش نیافت بلکه افزایش یافته و طغیان های ملی به مشکل مداوم جامعه ایران مبدل شد و این موضوع برعکس تصور بسیاری از روشنفکران ایران نه به خاطر توسعه جامعه صنعتی بلکه بدلیل انتخاب غلط مدل تمرکزگرای فرانسه بوده که هنوز هم بر افکار روشنفکران ایران سنگینی میکند حال چه سلطنت طلب، چه ملی گرا، و چه چپگرا.

آنچه امروز لازم است طرح ساختارهای فدرال برای قوه قضائیه، مقننه، و مجریه است، همانکاری که **مدیسون** برای آمریکا انجام داد، و نیابستی از تکراری بودن ارگان های مشابه در سطوح دولت فدرال و دولت محلی هر اس بوروکراسی داشت، چرا که این بررسی و توازن را باعث میشود وگرنه یک ارگان هم میتواند بوروکراتیک باشد، و راه حل بوروکراسی در جامعه فراصنعتی حذف **تعدد** نیست، بلکه در استفاده از تکنولوژی جهت جایگزینی بوروکراسی در ارگانهای دولتی است، چه فدرال و چه محلی.

آنچه من در جای دیگر بحث کرده ام **دموکراسی** بر مبنای *که* حکومت میکند تعیین نمیشود بلکه بر مبنای این است که چگونه حکومت میکند. همه سیستم های انتخاباتی ایران از زمان مشروطیت تا کنون سیستم تمرکزگرای فرانسه بوده و همه میبایست به مدل فدرال تغییر کند، و این مهم نیاز به کار وسیع حقوقی دارد که میبایست از اکنون حقوقدانان ایران به آن بپردازند و نه که منتظر تغییر رژیم باشند که دیگر آنزمان دیر خواهد بود.

به امید **جمهوری** آینده نگر، فدرال، دموکراتیک، و سکولار در ایران

سام قندچی، ناشر و سردبیر
ایرانسکوپ

<http://www.iranscope.com>

28 شهریور 1382

Sept 4, 2003

.P.S

<http://www.ghandchi.com/310-GlobalFed-plus.htm>

مقالات تئوریک

<http://www.ghandchi.com/BasicWritings.htm>

فهرست مقالات

<http://www.ghandchi.com/SelectedArticles.html>